

Hermanis Paukšs

SUDRABA DAKŠIŅAS

(romantiska komēdija)

ALDIS KRŪMIŅŠ (uzņēmējs)

MĀRIS KRŪMIŅŠ (Alda dēls)

LINDA KRŪMIŅA (Alda meita)

SKAIDRĪTE (uzņēmuma darbiniece)

EVELĪNA (uzņēmuma darbiniece)

JĀNIS (izgudrotājs)

HORTENZIJA (Jāņa māte)

1

Jānis. Evelīna...

Evelīna. Kas ir?

Jānis. Es vēl arvien tevi bezgalīgi mīlu.

Evelīna. Nu un tad?

Jānis. Nekas. Es tikai gribēju tev to vēlreiz pateikt.

Evelīna. Vai tu domā, ka man ar saprašanu kaut kas nav kārtībā? Es to esmu dzirdējusi jau simtiem reižu. Un ielāgojusi pamatīgāk, nekā gribētos.

Jānis. Un... vai man ir cerības?

Evelīna. Uz ko?

Jānis. Uz tavu pretmīlu.

Evelīna. Bet, Jāni... paskaties uz sevi no malas. Naudas tev nav... darba nav... Kādas cerības? Tu esi viena vienīga bezcerība un nekas vairāk. Būtu vismaz kādu puķīti man uzdāvinājis, ja jau tā mīli! Bet pat vienai puķei tev nav naudas! Tad kaut apstādījumos būtu kādu noplūcis!

Jānis. Apstādījumos puķes plūkt nedrīkst.

Evelīna. Nu redzi! Pat drosmes kādu likumiņu manis dēļ pārkāpt tev nav! Nav pilnīgi nekā!

Jānis. Nē, Evelīna! Man ir! Man ir cerības!

Evelīna. Uz ko?

Jānis. Uz savu ierīci. Tagad esmu pabeidzis tās projektēšanu un ceru pārdot!

Evelīna. Kam?

Jānis. Kaut vai Krūmiņkungam!

Evelīna. Labi, Jāni. Pienāc, kad būsī pārdevis. Taču līdz tam – lūdzu, liec mani mierā ar savām cerībām.

Jānis. Labi, Evelīna. Atvaino.

2

Jānis. Krūmiņkungs!... Krūmiņkungs!...

Aldis. Eh, Jāni... man tagad nav laika...

Jānis. Bet, Krūmiņkungs... es darba darišanās.

Aldis. Jā, jā – tieši darba darišanām man tagad nav laika!

Jānis. Vai kaut kas noticis, Krūmiņkungs?

Aldis. Jā, Jāni. Un tas ir šausmīgi. Patiešām šausmīgi.

Jānis. Vai esat saslīmis ar kādu bīstamu kaiti?

Aldis. Jā, Jāni. Tā var sacīt. Ar bīstamu kaiti. Ar ļoti bīstamu.

Jānis. Tad es jūs saprotu, Krūmiņkungs. Atvainojiet! Novēlu jums drīzu izveseļošanos!

Aldis. Nē, Jāni – izveseļošanos gan man nenovēli. Jo tā ir patīkama kaite. Ļoti patīkama.

Jānis. Piedodiet, Krūmiņkungs, bet kā kaite var būt patīkama?

Aldis. Eh, Jāni, Jāni... Kad būsi manos gados, gan sapratīsi... cik patīkamas mēdz būt šādas kaites...

Jānis. Nu... ja jums šī kaite nesagādā ciešanas...

Aldis. Sagādā, Jāni! Sagādā gan! Un vēl kādas!

Jānis. Tad kas gan tur patīkams?

Aldis. Eh, Jāni... Neko tu nesaproti...

Jānis. Tiešām nesaproto, Krūmiņkungs. Bet varbūt neatteiksieties uzmet acis manai ierīcei?

Aldis. Kādai ierīcei? Par kādu ierīci tu tagad runā, Jāni?

Jānis. Nu par to, kuru es izgudroju! Te ir apraksts ar rasējumiem. Jūsu uzņēmumam tās ieviešana varētu nest milzīgu papildus peļņu!

Aldis. Eh, Jāni... Kāda gan tagad nozīme rasējumiem?... Kāda gan tagad nozīme uzņēmumam?... Un kāda nozīme papildus peļņai...

Jānis. Es jūs nesaproto, Krūmiņkungs.

Aldis. Eh, Jāni, Jāni... Ja nesaproti, tad ej... un netraucē man ciest...

Jānis. Labi, Krūmiņkungs... Netraucēšu...

3

Evelīna. Jūs izskatāties tāds bēdīgs, Krūmiņkungs...

Aldis. Jā, Evelīna, esmu vienlaikus gan laimīgs, gan bēdīgs.

Evelīna. Varbūt es varu kaut kā remdēt jūsu bēdas? Lai paliek tikai laime...

Aldis. Nē, Evelīna, baidos, ka manas bēdas neviens nespēj remdēt.

Evelīna. Nebaidieties, Krūmiņkungs. Pie jūsu bēdām droši vien vainīga ir vientulība. Nav uzticamas dzīves draudzenes, un tur tā vaina.

Aldis. Jums taisnība, Evelīna. Kad mana sieva nomira no pārēšanās ar kūkām, es biju pārliecināts, ka nevienu citu vairs nespēšu iemīlēt...

Evelīna. Man arī ļoti garšo kūkas.

Aldis. Nē! Evelīna! Lūdzu, nē! Kūkas – tas ir ļoti bīstami.

Evelīna. Nu... jūsu dēļ es esmu gatava atteikties no kūkām un izvēlēties kādu mazāk bīstamu diētu... Kādu jūs man ieteiktu, Krūmiņkungs?

Aldis. Es nezinu, Evelīna. Nudien nezinu. Es tagad nespēju domāt par diētām.

Evelīna. Un par ko jūs spējat domāt? Tikai par to sievieti, ko esat iemīlējis par spīti tam, ka jūsu sieva traģiski gāja bojā no pārēšanās ar kūkām?

Aldis. Kā jūs uzminējāt?

Evelīna. Man ir ļoti jūtīga un saprotoša sirds...

Aldis. Jā, Evelīna: sievietes ar ļoti jūtīgām sirdīm mūsdienās ir retums.

Evelīna. Neuzdrošinos to apšaubīt, Krūmiņkungs. Vai jūs stipri ilgojaties pēc tās sievietes ar ļoti jūtīgo sirdi?

Aldis. Stipri, Evelīna! Jūs pat iedomāties nespējat, cik stipri.

Evelīna. Bet kāpēc tad jūs šai sievietei neatzīstaties savās jūtās?

Aldis. Kā jūs zināt, ka es viņai vēl neesmu atzinies?

Evelīna. Ak, Krūmiņkungs... kurš gan to varētu zināt vēl labāk par mani?

Aldis. Nu, protams, Evelīna, protams – jums taču ir ļoti jūtīga sirds...

Evelīna. Nu ja! Un tieši tāpēc – atzīstieties taču beidzot!

Aldis. Nē... es nespēju saņemties...

Evelīna. Es saprotu, Krūmiņkungs. Jūs esat ļoti kautrīgs. Varbūt vēlaties, lai tā sieviete pirmā jums atzīstas savās jūtās?

Aldis. Nē, nē! Es saprotu, ka pirmajam šāds solis ir jāspēr vīrietim!

Evelīna. Nu, protams, Krūmiņkungs, protams. Bet varbūt šī sieviete var jūs kaut kā iedrošināt? Atvieglot jums pirmā soļa spēršanu?

Aldis. Jā, protams, Evelīna... būtu jauki, ja šī sieviete man spēršanu atvieglotu...

Evelīna. Nu tad... ja jums kādreiz vajag kādu pavadoni... ar ļoti jūtīgu sirdi... teiksim, paņemt līdzī uz kādu svarīgu biznesa tikšanos... vai arī tāpat vien divatā kādā dārgā restorānā pasēdēt... varat droši ar mani rēķināties... Es neatteikšu...

Aldis. Jā, Evelīna... Labi... Paldies... Es ņemšu to vērā...

Evelīna. Ņemiet gan, Krūmiņa kungs... Ņemiet... Ņemiet droši... Es nepretošos...

4

Jānis. Krūmiņjaunkundz, vai jūs nevarētu kādā izdevīgā brīdī parunāt ar savu tēvu?

Linda. Protams, ka varu! Es gandrīz katru dienu ar viņu runāju. Ja ne ko citu, tad paprasu kabatas naudu.

Jānis. Vai jūs pie reizes nevarētu parunāt arī par mani?

Linda. Par jums? Šausmīgi garlaicīga tēma.

Jānis. Kāpēc? Redziet, es te tādu ierīci esmu izgudrojis un domāju, ka jūsu tēvu tā varētu interesēt.

Linda. Tad runājiet pats ar manu tēvu.

Jānis. Jā, bet viņš ir tāds jocīgs. Negribētos teikt: nepieskaitāms. Sacīsim: ne visai pieskaitāms. Ne vienmēr pieskaitāms. Un tad es nodomāju, ka varbūt mājās viņš ir citāds. Pieskaitāms. Vai vismaz reizēm pieskaitāms.

Linda. Ko jūs visu laiku par to skaitīšanu? Man nepatīk skaitīt! Kad kaut ko saskaita, tad viss iznāk pavisam citādi, nekā tam vajadzētu būt.

Jānis. Atvainojiet! Es domāju: ja nu viņš mājās vismaz dažreiz ir pieskaitāms, tad varbūt jūs varētu viņam kādā pieskaitāmā reizē iedot manus rasējumus caurskatīt?

Linda. Kāpēc lai es viņam uzbāztos ar lietām, kas mani neinteresē?

Jānis. Tāpēc, ka man nav naudas, un es ceru ar šo izgudrojumu kaut ko nopelnīt!

Linda. Ja jums nav naudas, tad pārdodiet kaut ko.

Jānis. Es jau arī cenšos šo savu izgudrojumu pārdot!

Linda. Nu, bet, ja jums tas neizdodas, tad mēģiniet pārdot kaut ko citu!

Jānis. Kam? Ko?

Linda. Nu... kaut vai man. Es šobrīd tieši prātoju, kā savu kabatas naudas pārpalikumu iztērēt. Nopirkt vēl vienu mersedesu vai varbūt ferari... Taču man jau ir pilna garāža ar mašīnām, un es neprotu braukt.

Jānis. Bet ko tad es jums varu pārdot?

Linda. Kaut ko vērtīgu, protams.

Jānis. Man nekā tāda nav. Tikai šis izgudrojums.

Linda. Tiešām? Jums mājās nav ne zelta, ne sudraba, ne briljantu?

Jānis. Nē. Tikai manai mātei ir no vecmāmiņas mantotas sudraba dakšiņas.

Linda. Nu tad pārdotiet man sudraba dakšiņas.

Jānis. Es nevaru, tās nav manas.

Linda. Nu, ja nevarat, tad darījums atkrīt.

Jānis. Es tās varbūt varētu tikai ieķīlāt...

Linda. Nu labi – tad ieķīlājiet. Man visi pārmet, ka es neko nedarot. Paspēlēšu lombardu.

Jānis. Es... es nezinu. Es padomāšu.

Linda. Domājiet! Kamēr vēl neesmu iztērējusi visu kabatas naudu. Tad jums nāksies gaidīt, kamēr izspiedišu no tēva nākamo porciju. Ne vienmēr tas iet ātri.

Aldis. Skaidrīte!...

Skaidrīte. Jā, Krūmiņkungs?

Aldis. Tas jums!

Skaidrīte. Man? Puķes? Par labu darbu?

Aldis. Nē, Skaidrīte. Ne par labu darbu. Cita iemesla pēc.

Skaidrīte. Kāda cita?

Aldis. Redziet... Es jums gribēju kaut ko pateikt...

Skaidrīte. Es uzmanīgi klausos!

Aldis. Nē, vispirms sakiēt jūs!

Skaidrīte. Ko tad?

Aldis. Ko jūs domājat par mani?

Skaidrīte. Visu to labāko, priekšniek!

Aldis. Nē, lūdzu, nesauciet mani par priekšnieku!

Skaidrīte. Labi, šef.

Aldis. Nē, lūdzu, par šefu arī mani nesauciet!

Skaidrīte. Labi, bos!

Aldis. Nē, nē – arī par bosu ne!

Skaidrīte. Bet kā tad lai es jūs saucu, Krūmiņkungs?

Aldis. Sauciet mani... vienkārši... par Aldi...

Skaidrīte. Piedodiet, Krūmiņkungs, bet baidos, ka es to nespēšu.

Aldis. Kāpēc?

Skaidrīte. Jūs tomēr esat mans priekšnieks un vienīgais uzņēmuma akcionārs, bet es – tikai vienkārša jums pakļauta darbiniece. Pēc kā tad tas izskatīsies, ja saukšu jūs par Aldi?

Aldis. Bet, ja jūs nebūtu vienkārša man pakļauta darbiniece?

Skaidrīte. Tad es būtu ar mieru jūs saukt gan par Aldi, gan visādos citādos vārdos, kādos vien jūs vēlētos!

Aldis. Nē, nē – citādos nevajag! Tikai par Aldi. Nu tad... es beidzot esmu saņēmis un saku: es jums mīlu, Skaidrīte, un lūdzu kļūt par manu sievu!

Skaidrīte. Bet, Krūmiņkungs... Tas ir tik negaidīti... Es nemaz nezīnu, ko jums atbildēt...

Aldis. Vai es jums nepatīku?

Skaidrīte. Patīkat, Krūmiņkungs. Ļoti patīkat. Protams, ka es piekritīšu... tikai man vajag mazliet laika pārdomām...

Aldis. Paldies, Skaidrīte! Domājiet... Domājiet... Man gan ar domāšanu tagad ir problēmas... (Prom.)

6

Evelīna. Cik skaistas puķes! Vai jums kāda jubileja?

Skaidrīte. Nē, Evelīna – tās man uzdāvināja Krūmiņkungs.

Evelīna. Krūmiņkungs? Jums? Te noteikti ir kāds pārpratums. Esmu pilnīgi pārliecināta, ka šīs puķes Krūmiņkungs gribēja uzdāvināt man.

Skaidrīte. Jums? Kāpēc lai Krūmiņkungs man dāvinātu puķes, ko gribēja uzdāvināt jums?

Evelīna. Tas ir noticis prāta aptumsuma brīdī. Vai tad neredzat, cik dīvaini Krūmiņkungs pēdējā laikā uzvedas? Dodiet šurp tās puķes!

Skaidrīte. Kāpēc lai es jums atdotu puķes, kas ir uzdāvinātas man?

Evelīna. Tāpēc, ka jums tās tika pasniegtas aiz pārskatīšanās!

Skaidrīte. Jūs... jūs esat pilnīgi par to pārlicināta?

Evelīna. Protams!

Skaidrīte. Bet... bet Krūmiņkungs ne tikai iedeva man šīs puķes... viņš lūdza, lai es kļūstu par viņa sievu. Tātad, jūsuprāt, viņš bildina vienu, bet puķes grib dot citai?

Evelīna. Nē! Skaidrs, ka arī bildināt viņš gribēja mani, tikai prāta aptumsumā nedaudz sajauca un bildinājumu izteica jums!

Skaidrīte. Vai, jūsuprāt, mēs esam tik līdzīgas, ka Krūmiņa kungs varēja mūs sajaukt?

Evelīna. Visas sievietes anatomiski ir līdzīgas.

Skaidrīte. Jā, bet ne tik ļoti, lai vīrietis tās nespētu atšķirt citu no citas.

Evelīna. Nesakiet vis – identiskās dvīnes bieži jauc pat viņu vīri.

Skaidrīte. Bet mēs taču neesam identiskas dvīnes!

Evelīna. Ja vīrietis skaidrā prātā jauc identiskas dvīnes, tad kāpēc lai viņš prāta aptumsuma brīdī nevarētu sajaukt arī divas atšķirīgas sievietes?

Skaidrīte. Prāta aptumsumā, protams, ir iespējams viss...

Evelīna. Nu ja! Vai tad nepamanījāt, ka viņa prāts bildinājuma brīdī bija aptumsis?

Skaidrīte. Jā... šīs puķes un bildinājums nāca pavisam negaidīti. Iepriekš viņš ne par ko tādu ar mani nebija runājis, nebija licis pat nojaust, ka viņam ir kādas īpašas jūtas un nodomi attiecībā uz mani... un arī pats par savām domāšanas spējām izteicās tā dīvaini...

Evelīna. Nu re! Bet ar mani viņš runāja. Teica, ka man esot ļoti jūtīga sirds, ka viņš mani mīlot, tikai nespējot sadūšoties, lai to pateiktu, un tagad nu beidzot saņēmas, taču šī saņemšanās no Krūmiņa kunga prasīja tādu visu mentālo spēku mobilizāciju, ka sākās prāta aptumsums, un manā vietā viņš puķes iedeva jums un jūs arī bildināja. Tā ir tāda ikdienišķa psiholoģiska parādība, ko varam novērot ik uz soļa: ja vīrietis tik ļoti mīl sievieti, ka pat nespēj tai atzīties mīlestībā, tad viņš nekavējoties bildina citu sievieti – tādu, ko nemaz nemīl.

Skaidrs. Jūs esat studējusi psiholoģiju?

Evelīna. Nē, es to tāpat pārzinu – bez jebkādas studēšanas.

Skaidrīte. Nu... ja tā, tad, protams – ņemiet šīs puķes – tās neapšaubāmi ir jūsu.

Evelīna. Paldies, Skaidrīte!

Skaidrīte. Bet ko man darīt ar bildinājumu?

Evelīna. Vai jūs pateicāt Krūmiņkungam, ka to pieņemat?

Skaidrīte. Nē, es teicu, ka padomāšu.

Evelīna. Labi, tad es iešu un pateikšu, ka esmu ar mieru!

Skaidrīte. Nu... man atliek tikai novēlēt jums laimi!

Evelīna. Paldies, Skaidrīte! Es zinu, ka būšu laimīga! Jo jau sen to esmu pelnījusi!

Skaidrīte. Protams, Evelīna...

Hortenzija. Vai tu neesi redzējis manas sudraba dakšiņas?

Jānis. Esmu.

Hortenzija. Un kur tad tās ir?

Jānis. Redzi... ir kāda sieviete, ko es ļoti mīlu...

Hortenzija. To es saprotu: sava māte katram dēlam ir jāmīl. Bet kāds tam sakars ar dakšiņām?

Jānis. Jā, māmiņ, es tiešām tevi ļoti mīlu, bet ar manu dēla mīlestību dakšiņām patiešām nav nekāda sakara. Taču es mīlu vēl vienu sievieti. Citādi nekā tevi.

Hortenzija. Un kāds viņai sakars ar manām dakšiņām?

Jānis. Tāds, ka man nebija naudas, par ko nopirkt viņai puķes...

Hortenzija. Ko?! Tu pārdevi manas sudraba dakšiņas, lai nopirktu puķes tai palaistuvei?!

Jānis. Viņa nav palaistuve, māmiņ – viņa ir mana iemīlotā.

Hortenzija. Tu runā tā, it kā iemīlotā vienlaikus nevarētu būt arī palaistuve! Jūs, vīrieši, vispār esat stulbi! Jo netiklāka sieviete, jo naskāk tai pakaļ skrienat! Bet tikumīgās meitenes nemaz neievērojat! Nu ja – viņas jau nesakrāsojas kā tās maukas!

Jānis. Māmiņ!

Hortenzija. Ko?

Jānis. Lūdzu, nesaki manā klātbūtnē tādus vārdus.

Hortenzija. Kādus vārdus gribēšu, tādus arī teikšu! Iedomājies tikai: viņš pārdos manas sudraba dakšiņas, lai par iegūto naudu apdāvinātu savas...

Jānis. Māmiņ!

Hortenzija. Ko?

Jānis. Lūdzu nesaki to vārdu!

Hortenzija. Kuru?

Jānis. To, kuru tu tikko kā gribēji pateikt.

Hortenzija. Bet kā tad tu zini, kādu vārdu es gribēju pateikt?

Jānis. Es nojaušu.

Hortenzija. Nojautas mēdz arī pievilt! Pie kā es paliku?

Jānis. Pie tā, ka es tās dakšiņas nemaz nepārdevu – tikai ieķīlāju. Kad dabūšu naudu, tūlīt pat tās izpirkšu!

Hortenzija. Ha! Izpirksi! Zinu gan, kā tu tās izpirksi! Cik ilgi jau sēdi bez darba? Nebūtu manas pensijas, nomirtu badā!

Jānis. No darba es aizgāju, lai pabeigtu savu izgudrojumu. Tagad esmu pabeidzis, atliek tikai to pārdot. Tad man būs daudz naudas, un es varēšu gan tavas dakšiņas izpirkt, gan vēl citas dakšiņas nopirkt.

Hortenzija. Nevajag man citas dakšiņas! Man vajag manējās! Un vispār: kāpēc tu tās paņēmi bez prasīšanas?

Jānis. Tāpēc, ka tevis nebija mājās, māmiņ.

Hortenzija. Nu un tad? Nevarēji pagaidīt, kamēr es pārnāku? Vai tad nezini, ka ņemšana bez prasīšanas ir zagšana?

Jānis. Zinu, māmiņ... Piedod... Bet man uznāca tāds jūtu uzplūdums...

Hortenzija. Nevis jūtu uzplūdums, bet prāta aptumsums tev uznāca!

Jānis. Jā, māmiņ. Lūdzu, piedod! (Sniedz puķes.) Tās tev.

Hortenzija. Vai!... Paldies, dēls!... Cik skaistas... Pagaidi, bet par kādu naudu tu šitās nopirki? Vēl kaut ko no manām mantām pārdevi?

Jānis. Nē, māmiņ. Tās ir tās pašas, ko nopirku par iekļātajām dakšiņām.

Hortenzija. Bet kāpēc tad tu man dod puķes, ko nopirki tai...? Labi, labi, neteikšu to vārdu, sacīšu: sliktajai meitenei!

Jānis. Es sapratu, ka tu tās esi vairāk pelnījusi. (Prom.)

Hortenzija. Pagaidi!... Jāni!... Nu pavisam traks...

8

Evelīna. Krūmiņkungs! Es esmu ar mieru!

Aldis. Jūs par ko, Evelīna?

Evelīna. Es par jūsu bildinājumu. Teicu, ka padomāšu, bet nu es esmu izdomājusi un saku, ka esmu ar mieru kļūt par jūsu sievu!

Aldis. Tad tā bijāt jūs, ko es bildināju?

Evelīna. Nu, protams, Krūmiņkungs!

Aldis. Dīvaini... Man likās, ka es bildināju Skaidrīti...

Evelīna. Nē, nē, Krūmiņkungs – tā biju es – tik tiešām! Lūk, jūsu dāvatās puķes. Vai tad nepazīstat?

Aldis. Patiešām... Es ļoti atvainojos, bet ir noticis pārpratums. Es negribēju bildināt jūs, es gribēju bildināt Skaidrīti.

Evelīna. Bet, Krūmiņkungs! Atjēdzieties! Jums atkal ir uznācis prāta aptumsums! Kāpēc jūs gribat bildināt Skaidrīti, ja mīlat mani?

Aldis. Nē, Evelīna. Es mīlu Skaidrīti, nevis jūs. Tas ir, es jūs ļoti augstu vērtēju un mīlu kā uzņēmuma darbinieci... taču kā sievieti es mīlu Skaidrīti.

Evelīna. Kopš kura laika?!

Aldis. Nu... jau vairākus mēnešus.

Evelīna. Kāpēc tad jūs teicāt, ka mīlat mani?

Aldis. Es tā teicu?

Evelīna. Jā, jūs teicāt, ka ciešat – tāpēc, ka mīlat mani, bet neuzdrošināties to pateikt, jo man ir ļoti jūtīga sirds, bet jūsu sieva gāja bojā, ēzdama kūkas. Vai tad neatceraties?

Aldis. To, ka mana sieva gāja bojā no pārēšanās ar kūkām, es atceros. Bet to, ka būtu teicis, ka jūs mīlu... gan neatceros. Tad tajā brīdī man tiešām bija uznācis prāta aptumsums.

Evelīna. Bet varbūt jums prāta aptumsums ir uznācis tagad?

Aldis. Jūs esat Skaidrīte vai Evelīna?

Evelīna. Evelīna, protams.

Aldis. Tad šobrīd ar manu saprātu viss ir kārtībā. Es ļoti atvainojos, Evelīna, ka prāta aptumsuma brīdī pasniedzu jums šīs puķes un piedāvāju kļūt par manu sievu. Lūdzu, atdotiet tagad puķes, jo tās, tāpat kā bildinājums, bija domātas Skaidrītei. Paldies, Evelīna, un vēlreiz atvainojiet. (Prom.)

Evelīna. Nudien traks... Ar tādu precēties varētu būt pat bīstami...

9

Aldis. Es jūs mīlu, Skaidrīte!

Skaidrīte. Vai jums atkal uznācis prāta aptumsums, Krūmiņkungs?

Aldis. Jūs esat Skaidrīte vai Evelīna?

Skaidrīte. Skaidrīte...

Aldis. Tad šajā brīdī man ar saprašanu viss ir kārtībā.

Skaidrīte. Par savu saprašanu es tik droša tomēr neesmu.

Aldis. Vai jums arī uznāk prāta aptumsuma brīži?

Skaidrīte. Pēdējā laikā uznāk.

Aldis. Tad mēs esam saderīgs pāris. Vai esat ar mieru kļūt par manu sievu?

Skaidrīte. Un jūs esat pilnīgi drošs, ka gribat šo jautājumu uzdot man, nevis Evelīnai?

Aldis. Ja jūs esat Skaidrīte, tad es esmu pilnīgi drošs, ka gribu šo jautājumu uzdot tieši jums un nevienai citai!

Skaidrīte. Es, protams, ļoti pateicos par jūsu bildinājumu, Krūmiņkungs... un arī par šīm skaistajām puķēm, protams... Taču, lai arī es jūs ļoti mīlu, Krūmiņkungs... gan kā priekšnieku un vienīgo mūsu uzņēmuma akcionāru, gan kā Aldi... man tomēr pirms galīgās atbildes sniegšanas ir mazliet jāpadomā... Nē, nē – ne tāpēc, ka es jūs nemīlētu un negribētu kļūt par jūsu sievu... Jā, jā, es tiešām jūs ļoti mīlu un tikpat ļoti gribu kļūt par jūsu sievu... taču drošības dēļ... es tomēr vēlētos vēl kādu brītiņu padomāt...

Aldis. Domājiet, Skaidrīte! Domājiet! Ceru, ka arī ar manu domāšanu vairs problēmu nebūs...

10

Hortenzija. Vai tu nevari man aizdot piecīti līdz pensijai?

Skaidrīte. Protams, Hortenzija. Lūdzu! Vai ir tik traki, ka vairs nav, ko ēst?

Hortenzija. Nē, ēšanai es esmu ierēķinājusi, taču Jānis ieķīlāja manas sudraba dakšīņas, un es tās gribu atķīlāt atpakaļ, kamēr vēl nav aizgājušas tālu ceļu.

Skaidrīte. Kas tad Jānim uznācis, ka viņš pēkšņi sācis tavas mantas ieķīlāt?

Hortenzija. Iemīlējies kaut kādā... sliktā meitenē.

Skaidrīte. Jā, Hortenzija... tad es viņu saprotu... jo arī esmu iemīlējusies...

Hortenzija. Ej, ej? Un kurā tad tu esi iemīlējusies?

Skaidrīte. Krūmiņkungā.

Hortenzija. Krūmiņkungā? Bet tad jau tā ir nelaimīga mīlestība!

Skaidrīte. Kāpēc tu tā domā?

Hortenzija. Nu... Krūmiņkungs taču kopš tā brīža, kad viņa sieva priekšlaicīgi aizgāja no pārēšanās ar kūkām, nevienai sievietei pat virsū neskatās!

Skaidrīte. Bet viņš mani bildināja!

Hortenzija. Ak tā? Neko no tiem vīriešiem nevar saprast: te viņi nevienai virsū neskatās, te pēkšņi atkal kādu nobildina. Nekādas pastāvības.

Labi, ka viņš visamz tevi izdomāja bildināt, nevis kaut kādu... sliktu meiteni. Un ko tu?

Skaidrīte. Lūdzu atļauju padomāt.

Hortenzija. Nu ja, nu ja: kad vīrs tevi pameta vienu pašu ar septiņiem bērniem, tu taču apņēmieš nekad vairs neprecēties!

Skaidrīte. Jā... Bet Krūmiņkungs nav tāds kā citi vīrieši. Algas vienmēr tiek izmaksātas noteiktajā laikā un apmērā. Arī piemaksas par darbu brīvdienās. Tas viss liecina, ka Krūmiņkungam atšķirībā no visiem pārējiem vīriešiem tomēr var uzticēties.

Hortenzija. Kāpēc tad vēl jādomā?

Skaidrīte. Redzi... Krūmiņkungam mēdz uznākt prāta aptumsuma brīži...

Hortenzija. Neesmu redzējusi vīrieti, kuram tādi neuznāktu.

Skaidrīte. Jā, bet Krūmiņkungs esot atzinies mīlestībā arī Evelīnai.

Hortenzija. Bet ko tad viņš darīja vispirms: atzinās mīlestībā Evelīnai vai bildināja tevi?

Skaidrīte. Vispirms viņš atzinās mīlestībā Evelīnai un tikai pēc tam bildināja mani. Un teica, ka arī mani mīlot.

Hortenzija. Ā, tad viss ir kārtībā. Mīl viņš jūs abas, bet skaidrs, ka tevi vairāk, ja jau grib precēt!

Skaidrīte. Bet kā tas būs... laulība ar vīrieti, kas mīl vēl arī citu sievieti?

Hortenzija. Tev ir paveicies, ka tavējais mīl tikai divas! Manējais mīlēja kādas sešas vai septiņas. Tāpēc arī tik ātri aizgāja viņšaulē. Septiņdesmit gados vīrieša organisms tomēr vairs nav tik izturīgs kā jaunībā. Senākos laikos – tad gan: i man pietika, i tām citām vēl pāri palika... Nu labi – ko mēs par tik bēdīgām lietām! Paldies par piecīti, iešu tagad savas sudraba dakšiņas izpirkt! (Prom.)

Skaidrīte. Jā... sešas vai septiņas... tas laikām tiešām ir pārāk daudz...

Māris. Kas ar tevi notiek, tēt?

Aldis. Es esmu iemīlējies, dēls.
Māris. Stulbi. Un kas viņa ir?
Aldis. Skaidrīte.
Māris. Mūsu pašu Skaidrīte?
Aldis. Jā. Vai viņa nav burvīga?
Māris. Par gaumi nestrīdas, tēt.
Aldis. Viņa arī mani mīl. Tā, ka gatavojies kāzām! Skaidrīte gan lūdza laiku pārdomām, taču es jūtu, ka viņa piekritīs.
Māris. Bet, tēt! Vai tu galīgi traks esi kļuvis? Kāpēc tev viņa jāprec?
Aldis. Kā – kāpēc? Tāpēc, ka es viņu mīlu.
Māris. Ja es sadomātu apprecēt visas sievietes, ko mīlu, tad dzīvē nekam citam vairs neatliktu laika!
Aldis. Tā nav mīlestība, dēls.
Māris. Kas tad?
Aldis. Nu... iemīlēšanās... vai varbūt arī kas sliktāks...
Māris. Labi, tēt, nerunā muļķības. Kāpēc jāprecas, ja varat mierīgi tāpat vien kādu laiciņu kopā padzīvot?
Aldis. Nē, tas nebūs tikumīgi.
Māris. Vai tiešām tu nesaproti, ka viņa kāro tikai pēc tavas naudas?!
Aldis. Nē, viņa nekāro! Es taču lūdzu viņas roku, nevis viņa manējo!
Māris. Tu vienkārši nepazīsti sievietes, tēt! Viņas groza pakaļas tā...
Aldis. Skaidrīte neko negroza!
Māris. Groza gan! Citādi tu nebūtu viņā samīlējies!
Aldis. Es nesamīlējos viņas pakaļā, es samīlējos viņas acīs!
Māris. Acis vai pakaļa – kāda starpība?
Aldis. Kā – kāda starpība?
Māris. Ja tu sadomāsi precēties ar Skaidrīti, es panākšu, ka tevi atzīst par rīcībnespējīgu un iebāž trakonamā!
Aldis. Kā tad tu to panāksi, dēls? Mīlestība taču nav trakums! Mīlestība ir kaut ka skaists.
Māris. Viss uzņēmums par to vien runā, ka šefs ir sajucis prātā un vairs nav spējīgs pildīt savus pienākumus! Vai zini, cik mums uzņēmumā ir darbinieku? Un tie visi tiesā apliecinās, ka tu esi nepieskaitāms!
Aldis. Bet, Māri... Vai tiešām tu varētu savu tēvu iebāzt trakonamā?
Māris. Un ko man darīt, ja tu gribi mani aplaupīt? Es taču esmu tavs dēls! Un man pienākas visi tavi īpašumi pēc tavas nāves!
Aldis. Bet es vēl netaisos mirt!
Māris. Neviens jau netaisās. Bet tik vājprātīga mīlestība ātri vien var novest kapā! Palasi „Romeo un Džuljetu”!
Aldis. Esmu lasījis, dēls. *Oriģinālā.*
Māris. Un, kad tu nomirsi, tad man būs jādalās savā likumīgajā mantojumā ar kaut kādu Skaidrīti un varbūt vēl viņas septiņiem bērniem, ja pagūsi

pirms nāves tos adoptēt! Okei! Ja gribi precēties un negribi, lai tevi iebāž trakonamā, tad atdod man visas uzņēmuma akcijas!

Aldis. Bet, dēls! Tev taču ir arī māsa. Kā es varu tev vienam atdot visas akcijas? Lindai taču arī kaut kas pienākas.

Māris. Nu labi – tad atdod mums tās uz pusēm.

Aldis. Nē, dēls. Es esmu lasījis ne tikai „Romeo un Džuljetu”, bet arī „Karali Līru”. **Orīginālā.** Tāpēc trešdaļu no akcijām tomēr atstāšu sev.

Māris. Tu mani iepriecināji, tēt! Redzu, ka pavisam jucis tomēr neesi. Okei! Trešdaļa tev un pa trešdaļai mums ar Lindu!

12

Hortenzija. Labdien, Krūmiņjaunkundz. Es gribētu izpirkt no jūsu pretīgā lombarda savas sudraba dakšiņas.

Linda. Nav problēmu, Hortenzija – simtiņš, un dakšiņas atkal būs jūsu.

Hortenzija. Cik?!

Linda. Simtiņš!

Hortenzija. Par ko?!

Linda. Kā – par ko? Par sudraba dakšiņām.

Hortenzija. Jānis tās ieķīlāja par piecīti!

Linda. Bet man taču arī kaut kas šajā darījumā ir jānopelna!

Hortenzija. Bet kāpēc tik daudz?

Linda. Un kāpēc ne? Man patīk daudz pelnīt.

Hortenzija. Visiem patīk, bet man ir tikai pensija, par ko gan pašai jādzīvo, gan arī dēls izgudrotājs jāuztur!

Linda. Nu, re! Jums ir gan pensija, gan dēls, bet man nekā nav – ne pensijas, ne dēla, tāpēc es nevaru atļauties pelnīt mazāk.

Hortenzija. Aizrījies tu ar tām manām dakšiņām!

Linda. Es dakšiņas neēdu.

Hortenzija. Tad ir pēdējais laiks sākt! (Prom.)

Linda. Pavisam stulba. Kāpēc jāēd dakšiņas? Nesaprotu.

13

Māris. Klausies, māsiņ: ko tu domā iesākt ar savām akcijām?

Linda. Neko. Lai stāv un tecina man naudu.

Māris. Tā tas neies cauri. Tev tagad būs jā rūpējas par uzņēmumu. Jānāk uz akcionāru sapulcēm. Jāanalizē rezultāti. Jāiesniedz priekšlikumi uzņēmuma darbības uzlabošanai.

Linda. Tu traks esi? Kur tad es ņemšu tos priekšlikumus, ja pat nezinu, ar ko tas mūsu uzņēmums nodarbojas? Un es esmu ļoti aizņemta – man nav laika pa akcionāru sapulcēm skraidīt!

Māris. Jā... tad tev pēc iespējas ātrāk vajadzētu no tām akcijām tikt vaļā...

Linda. Bet kā tad lai es to izdaru?

Māris. Pārdod kādam.

Linda. Kam tad?

Māris. Nu labi, ja jau tev neviena pircēja nav, tad es esmu ar mieru tās nopirkt!

Linda. Par cik?

Māris. Domāju, ka tev par naudu tās pārdot nebūs izdevīgi... Iztērēsi visu pāris nedēļas...

Linda. Jā, tā tas laikam būs gan. Bet kā tad?

Māris. Mēs varētu noslēgt līgumu, ka par šīm akcijām es apņemos tevi vecumdienās uzturēt. Kad kļūsi veca un nespēcīga, došu naudu, cik vien tev vajadzēs!

Linda. Nu... ja jau pensionāriem pat simtiņš ir problēma, tad tā laikam tiešām būs prātīgāk.

14

Jānis. Vai drīkstu ar jums parunāt, Krūmiņjaunskungs?

Māris. Jā, protams. Kas par lietu?

Jānis. Redziet... es te jau vairākus gadus noņemos ar kādu izgudrojumu.

Māris. Jā, labi, bet kāds tam sakars ar mani?

Jānis. Es šo izgudrojumu beidzot esmu izstrādājis līdz pilnībai.

Māris. Jauki. Un tomēr es nesaprotu, kāds tam sakars ar mani.

Jānis. Esmu pārliecināts, ka tas būtu ļoti noderīgs jūsu tēva uzņēmumam. Bet nekādi nespēju panākt, lai viņš ar manu izgudrojumu iepazīstas. Varbūt jūs varētu viņam to ieteikt?

Māris. Dodiet – es iepazīšos ar jūsu izgudrojumu.

Jānis. Liels paldies, Krūmiņjaunskungs! Kad es varētu gaidīt atbildi? Es, protams, jūs nesteidzinu, taču, strādādams pie šī izgudrojuma, esmu nonācis tādā trūkumā, ka biju spiests ieķīlāt mātes sudraba dakšiņas...

Māris. Sudraba dakšiņas?

Jānis. Jā. Un šī izgudrojuma pārdošana ir mana vienīgā cerība tās atkal izpirkt.

Māris. Es jūs saprotu, un pacentīšos ar jūsu izgudrojumu iepazīties pēc iespējas ātrāk.

Jānis. Es jums pateicos, Krūmiņjaunskungs!

Māris. Nav par ko. Ceru, ka tas tiešām varēs mūsu uzņēmumam noderēt.

15

Skaidrīte. Krūmiņkungs!

Aldis. Jā, Skaidrīte?

Skaidrīte. Vai jūs vēl arvien neesat pārdomājis?

Aldis. Bet, Skaidrīte... jūs taču vēlējāties padomāt, nevis es. Es jau sen biju visu izdomājis un savas domas mainīt netaisos.

Skaidrīte. Tātad jūs vēl arvien vēlaties precēt mani, nevis Elīnu?

Aldis. Bet, Skaidrīte... Es taču teicu, ka tas bija pārpratums. Muļķīgs pārpratums, izdarīts prāta aptumsuma brīdī. Ceru, ka saprotat un man piedosiet.

Skaidrīte. Protams, protams! Kuram tad neuznāk prāta aptumsuma brīži! Nu... ja tā... Ja tas tiešām bija prāta aptumsums, bet tagad jūs saprašana nav traucēta... tad es tā padomāju... pakonsultējos ar pieredzējušiem cilvēkiem... vēlreiz padomāju... un nolēmu, ka piekrītu kļūt par jūsu sievu!

Aldis. Ak, Skaidrīte! Ja jūs zinātu, cik es esmu laimīgs!

Skaidrīte. Ak, Aldi! Es arī esmu tik laimīga! Tik laimīga, ka baidos – man var uznākt prāta aptumsums...

Aldis. Kamēr tas vēl nav uznācis, mīļā – ņem ātri šo čeku!

Skaidrīte. Kam man tas?

Aldis. Kā – kam? Lai tu varētu saposties kāzām.

Skaidrīte. Bet, Aldi... Par tādu naudu var desmit kāzām saposties...

Aldis. Nu tad saposies kā uz desmit kāzām!

Skaidrīte. Labi, mīļais... Paldies!... Es darīšu visu, ko spēšu...

16

Hortenzija. Te tev būs atpakaļ tavš piecītis.

Skaidrīte. Jau pensiju saņēmi?

Hortenzija. Nē, tā ma... tā sliktā meitene no manis par dakšiņām simtnieku paprasīja! Simtnieku par divām dakšiņām! Vai vari iedomāties? Augļotāja nolādētā! Kaut viņa ellē sapūtu!

Skaidrīte. Kuš, kuš... Nerunā tādus vārdus...

Hortenzija. Ko visi maniem vārdiem piesējušies! Nerunā tā un nerunā šitā! Kā gribēšu, tā runāšu!

Skaidrīte. Protams, Hortenzija, protams. Tu esi brīva sieviete brīvā valstī. Runā, kā gribi. Bet es parunāšu ar Lindu par tavām dakšiņām.

Hortenzija. Kas tur vairs ko runāt?

Skaidrīte. Es taču tagad viņai būšu tikpat kā māte.

Hortenzija. Nu, ar šo meitu tev nav diez ko paveicies.

17

Linda. Māri, man vajag naudu!

Māris. Kāpēc tu man to saki?

Linda. Bet tu taču solījies mani uzturēt!

Māris. Mēs noslēdzām līgumu, ka uzturēšu tevi vecumdienās! Uz tevi paskatoties, neliekas, ka tu jau būtu tās sasniegusi.

Linda. Bet no kā tad lai es dzīvoju līdz tām vecumdienām?

Māris. Tās ir tavas problēmas. Man būs izdevīgāk, ja tu tik ilgi nenodzīvosi.

Linda. Ak tā? Bet man ir izdevīgāk tomēr nodzīvot līdz vecumdienām. Citādi būšu par velti savas akcijas tev atdevusi.

Māris. Pārdod kādu no savām automašīnām – tu taču tāpat ar tām nebrauc.

Linda. Jā, tas tiesa, nebraucu gan. Vai tu negribi kādu no tām nopirkt?

Māris. Nē, paldies – man ar savējo pietiek.

Linda. Nu tad nopērc tētīm.

Māris. Vai tad tētīm mašīnu trūkst?

Linda. Nē, netrūkst. Bet viņš taču taisās precēties. Vai tā nebūtu laba kāzu dāvana, ko? Dārga automašīna! Un pavisam jauna – vēl nelietota.

Māris. Nu, labi. Nopirkšu no tevis vienu mersedesu.

Linda. Pērc labāk ferari – tas ir dārgāks.

Māris. Nu labi – lai būtu ferari.

Linda. Bet vai tēva līgavai tu mašīnu negribi uzdāvināt? Viņa tomēr būs tava pamāte. Tikpat kā māte.

Māris. Nu labi – uzdāvināšu mašīnu arī pamātei. Vai kāds leksus tev ir?

Linda. Cik uziet! Varu pārdot kaut duci!

Māris. Nē, duci nevajag – pietiks ar vienu.

Linda. Labi – tad vienu leksusu un vienu ferari. Iešu paskatīties internetā, kādas tiem tagad ir cenas...

18

Skaidrīte. Sveika, augļotāja!

Linda. Ā... jaunā māmiņa...

Skaidrīte. Vēl jau neesmu.

Linda. Vai vēlies kaut ko ieķīlāt manā lombardā?

Skaidrīte. Nē, nāku Hortenzijas uzdevumā viņas sudraba dakšiņas izpirkt.

Linda. Kāda runa! Desmit tūkstoši, un dakšiņas būs tavas. Vai Hortenzijas. Kā nu jūs tur sarunājāt...

Skaidrīte. Desmit tūkstoši? Bet no Hortenzijas tu prasīji simtu.

Linda. Nu ja, bet laiks taču ir pagājis. Un procenti aug. Tāpēc tagad – jau desmit tūkstoši. Rīt būs vēl vairāk.

Skaidrīte. Cik?

Linda. Nu to es vēl neesmu izdomājusi.

Skaidrīte. Tava peļņas kāre man šķiet nedaudz pārspīlēta, bet lai būtu – te ir desmit tūkstoši.

Linda. Nu... prieks par darījumu. Ja vēl ko sagribas ieķīlāt, nāc droši! Tev kā māmiņai došu trīs procentus atlaides.

Skaidrīte. Paldies, Linda – tu esi neparasti laipna.

Linda. Bez laipnības pie klientiem netiksi! (Skaidrīte prom.) Izskatās, ka man tomēr ir uzņēmējas ķēriens. Un visi saka, ka es neko nemākot...

19

Evelīna. Krūmiņjaunskungs!

Māris. Jā, Evelīna?

Evelīna. Es dzirdēju, ka jūs tagad esat uzņēmuma īpašnieks.

Māris. Ne vienīgais, Evelīna, ne vienīgais.

Evelīna. Bet kontrolpakete taču pieder jums.

Māris. Un kas tad ir?

Evelīna. Nē... nekas... Es tikai gribēju pateikt... Ja nu jums kādreiz vajag kādu glītu pavadoni... teiksim, paņemt līdzi uz kādu svarīgu biznesa tikšanos... vai arī tāpat vien divatā kādā dārgā restorānā pasēdēt... varat droši ar mani rēķināties...

Māris. Labi, Evelīna. Es pierakstīšu jūsu kandidatūru. Pēc saraksta jūs šobrīd esat... divdesmit ceturtā.

Evelīna. Divdesmit ceturtā?!

Māris. Jā, divdesmit ceturtā. Vai jūs vēl ko vēlējāties man teikt?

Evelīna. Nē, Krūmiņjaunskungs... tas ir viss...

Māris. Tad atvainojiet – man jāsteidzas!

Evelīna. Protams, Krūmiņjaunskungs! Protams! Piedodiet, ka tik ilgi jūs aizkavēju!

Māris. Nekas. Kad pienāks jūsu rinda – došu ziņu! (Prom.)

Evelīna. Tu padomā tik... Divdesmit ceturtā...

20

Skaidrīte. Ņem, Hortenzija – te būs tavas dakšiņas.

Hortenzija. Ko?! Tu tai rīkļu rāvējai samaksāji simtu?!

Skaidrīte. Nē, par piecīti atdeva. Drīz taču par manu pameitu kļūs. Tad nu aprunājāties kā māte ar meitu.

Hortenzija. Skatos, ka tev ir pedagoga talants. Es līdz šim domāju, ka Krūmiņjaunkundzi pat kaps neizmācīs. Manas dakšiņas!... Manas mīlās dakšiņas... Paldies tev, Skaidrīte – jau no nākamās pensijas tev to piecīti atdošu. Ceru, ka lielus procentus neprāsīsi?

Skaidrīte. Bet, Hortenzija...

Hortenzija. Joks!

21

Jānis. Evelīna! Tas tev!

Evelīna. Kas tas ir?

Jānis. Saderināšanās gredzens.

Evelīna. Alumīnija ar pudeļstikliņu?

Jānis. Nē. Platīna. Ar briljantu. Un arī puķes!

Evelīna. Paldies... Nemuldi! No kurienes tev, nabagam, platīna gredzens ar briljantu? Nozagi? Manis dēļ tu pat uzdrošinājies noziegumu izdarīt?! Tikai neceri, ka nesīšu tev paciņas uz cietumu!

Jānis. Nē, es nenozagu, es to pats par savu naudu nopirku. Zināju, ka tu man neticēsi – te būs čeks.

Evelīna. Un kur tad tu ņēmi naudu? Mātes zelta vannu pārdevi?

Jānis. Nē, manai mātei nav zelta vannas. Par izgudrojumu dabūju. Nu par to ierīci, pie kuras visu laiku strādāju.

Evelīna. Un cik tad tu par to ierīci dabūji?

Jānis. Piecdesmit tūkstošus. Redzi – te es izdrukāju līgumu. Un vēl man Krūmiņjaunskungs palīdzēja noslēgt līgumus ar dažiem citiem uzņēmumiem. Lielākā daļa naudas gan paliek viņam, bet pārējā – man. Redzi, te ir līgums par simt tūkstošiem... te – par piecsimt tūkstošiem... un te – par diviem miljoniem...

Evelīna. Jāni! Ak dievs! Cik ļoti es tevi mīlu! Var sacīt: neprātīgi!

Jānis. Evelīna! Tu jau zini, ka es tevi arī! Vai nāksi pie manis par sievu?

Evelīna. Bet, protams, Jāni! Es taču neesmu traka! Un kas tā par ierīci, ar ko tev izdevās tik labi nopelnīt?

Jānis. Skaties! [IZNĀK ROBOTS AR PUĶĒM] Te tā ir! „Robots – bildinātājs”. Domāts vīriešiem, kas kautrības dēļ paši neuzdrošinās lūgt savas iemīļotās roku.

Robots [PASTIEP] PUĶES, RUNĀ MEHĀNISKI AR PAUZĒM]. Mīlu. Tevi. Bezgalīgi. Lūdzu. Kļūsti. Mana. Sieva.

Evelīna. Jā... ļoti efektīva ierīce...

Robots. Pateicos. Kundze. Par. Komplimentu.